

ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ ДРОБОТЬКО (до 125-річчя від дня народження)

24 листопада 2010 року минуло 125 років від дня народження видатного українського мікробіолога, доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки УРСР, академіка АН УРСР Віктора Григоровича Дроботька (1885-1966 рр.).

Дроботько В.Г. народився в селі Дігтярі Прилуцького повіту Полтавської губернії (нині селище міського типу Срібнянського району Чернігівської області) в сім'ї безземельного сільського фельдшера. У 1896 р. вступив до Прилуцької гімназії, яку успішно закінчив у 1905 р.

У 1905 р. він вступив на 1-й курс медичного факультету Київського університету ім. св. Володимира, який через шестимісячне ув'язнення за агітаційно-масову роботу серед селян під час революційних заворушень 1905-1907 рр. і дворічне заслання в с. Дігтярі, закінчив лише у 1913 р.

З січня 1914 р. Дроботько В.Г. працював у с. Бобрин земським лікарем. Через два роки він перевівся в м. Ромни, де працював лікарем і водночас керував діагностичною лабораторією, організував і очолював санітарно-гігієнічну лабораторію, а також читав лекції на Роменських медичних курсах.

Після 12 років практичної роботи В.Г. Дроботько переїхав до м. Києва. З 1925 р. він працював у Київському санітарно-бактеріологічному інституті і водночас був консультантом Київської міської санітарно-гігієнічної станції та бактеріологічного відділення Київського туберкульозного інституту. З 1931 р. обійняв посаду завідуючого відділом медичної мікробіології Інституту мікробіології і епідеміології Наркомосвіти УРСР (нині – Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного НАН України). Цим відділом (згодом – відділ патогенних мікроорганізмів, нині – відділ антибіотиків) він керував протягом 30 років, а потім до кінця життя (1966) був науковим консультантом.

У 1934 р. за рішенням кваліфікаційної комісії Всеукраїнської академії наук йому було присуджено ступінь доктора біологічних наук без захисту дисертації, у 1938 – звання професора, у 1939 р. він став членом-кореспондентом, а у 1948 р. – академіком АН УРСР. З 1944 по 1962 р. Віктор Григорович очолював Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного.

Головними науковими напрямками, які започаткував або суттєво розвинув Дроботько, є: мікококсікологія як розділ мікробіології, нова концепція мінливості мікроорганізмів, бактеріофагія і псевдобактеріофагія (лізогенія), етіологія, хемо- та біотерапія інфекційних хвороб, фітонциди та антибіотики із рослин; ним сформульовано і обгрунтовано гіпотези «конкурентного» механізму дії хіміотерапевтичних препаратів тощо. Для лабораторної практики запропоновано сольові культуральні середовища, бактеріальний фільтр для вилучення бактеріофагів, відомі серед мікробіологів як середовище і фільтр Дроботька, камеру для спостереження за мікроорганізмами, а також метод негативного контрастування капсульних форм бактерій. Для медицини ним було розроблено способи лікування дизентерії, стафілококових та інших бактеріальних інфекцій за допомогою бактеріофагів, запропоновано деякі сульфамідні препарати та антибіотики. Під керівництвом Дроботька В.Г. у 1937–1938 рр. розшифровано етіологію невідомого захворювання коней і людей, яке було названо за його пропозицією стахіботріотоксикозом, а також розроблено заходи боротьби з цим захворюванням. За це відкриття його було нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора. Він створив наукову школу, одним з основних здобутків якої стала розробка антибіотичних речовин із вищих рослин (іманін, новоіманін, аренарін, сальвін).

Дроботько В.Г. був справжнім лідером, високоєрудованим, інтелігентним, охоче передавав свої знання і досвід. Був фахівцем високого рівня не тільки в галузі мікробіології, він вирізнявся глибокою ерудицією у суміжних галузях – медицині, хімії, а також у суспільних науках, художній літературі, мистецтві. Він був і залишиться взірцем для молодих вчених.

Л.В. Авдеева, О.А. Кіпріанова

Отримано 06.11.2010